

Læring og mestring for
involvering og økt helsekompetanse

Handlingsplan

Opplæring av pasienter og pårørende
Helse Midt-Norge
2023-2027

Behandlet i Helse Midt-Norge RHF 12.05.2023

Innhold

1.0 Innledning.....	2
1.1 Mål.....	3
1.2 Opplæring av pasienter og pårørende	4
1.3 Premisser for planen og utdypende om målsettingene.....	5
1.3.1 Styrke opplæring av pasienter og pårørende.....	5
1.3.2 Styrke helsepedagogisk kompetanse blant helsepersonell i spesialisthelsetjenesten og kommunene	6
1.3.3. Arbeide kunnskapsbasert og anvende teknologi for økt kvalitet og tilgjengelighet.....	7
1.3.4 Styrke samarbeidet med brukerorganisasjonene, kommunene og andre relevante aktører om opplæringstilbud for pasienter og pårørende.....	8
1.4 Arbeidsprosessen med planen	8
2.0 Satsingsområder.....	9
2.1 Styrke opplæring av pasienter og pårørende.....	9
2.1.1 Opplæring av pasienter og pårørende i pasientforløp.....	9
2.1.2 Likeverdige helsetjenester	9
2.1.3 Kvalitet.....	10
2.1.4 Riktig legemiddelbruk.....	11
2.2 Styrke helsepedagogisk kompetanse blant helsepersonell i spesialisthelsetjenesten og kommunene	11
2.2.1 Planer og faglige nettverk.....	11
2.2.2 Helsepedagogikk.....	12
2.3 Arbeide kunnskapsbasert og anvende teknologi for økt kvalitet og tilgjengelighet.....	12
2.3.1 Kontinuerlig forbedring	12
2.3.2 Forskning, utvikling og innovasjon	13
2.3.3 Teknologi og digitalisering.....	13
2.4 Styrke samarbeidet med brukerorganisasjonene, kommunene og andre aktører om opplæring av pasienter og pårørende.....	13
2.4.1 Samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene om opplæring av pasienter og pårørende.....	14
2.4.2 Brukermedvirkning i opplæring av pasienter og pårørende	14
2.4.3 Samarbeid med universitet og høyskoler.....	14
2.4.4 Systematisering og bekjentgjøring av opplæringstiltak	15
3.0 Referanser	16

1.0 Innledning

Med utgangspunkt i utfordringene norsk helsetjeneste står overfor i åra framover, vil det kreves mye av helseforetakene for å opprettholde og bedre kvalitet og øke kapasitet på tjenestene. Vi blir flere og eldre, flere vil ha behov for behandling lengre, pasientene forventer mer og det påregnes vekst i kostnader til nye metoder og teknologi. Klare prioriteringer, kunnskap om tiltakenes effekt, systematiske sammenligninger av tilbud og god utnyttelse av teknologiske fremskritt, blir særlig viktige middel fremover. Økt samhandling med andre helseforetak, kommuner og andre samarbeidspartnere må vurderes med tanke på muligheter for bedre ressursutnyttelse og kvalitet på tjenestetilbudet enn i dag.

Målet om en dreining av helsetjenesten i en mer helsefremmende retning, tilsier satsing på økt helsekompetanse og helsefremming i befolkningen; og pasient- og pårørendeopplæring og andre lærings- og mestringstilbud, er vesentlige verktøy i denne sammenhengen. Pasienten må mobiliseres som ressurs i større grad enn tilfellet er i dag (1). Perspektivmeldingen (2) maner til å legge til rette for et samfunn som gjør det lettere for den enkelte å ta helsevennlige valg og støtte opp under den enkeltes evne til å ta ansvar for egen helse, og forfekter at dette vil gi det beste utgangspunktet for en frisk befolkning, et produktivt arbeidsliv og reduserte utgifter til helserelaterte stønader.

Reell brukermedvirkning kan bedre kvaliteten på tjenestene (3), og ved diagnosespesifikke lærings- og mestringstilbud i spesialisthelsetjenesten legges det til rette for aktiv pasient- og pårørendemedvirkning både under planlegging, gjennomføring, evaluering og utvikling av tilbudene. God helse og et godt liv handler om mer enn fravær av sykdom. God helse kan handle om å håndtere hverdagen og kjenne tilhørighet i et fellesskap. Lærings- og mestringstilbud har positiv betydning for helse og livskvalitet for personer med langvarige helseutfordringer, og forskning viser at tilbudene bidrar til gjensidig læring, støtte og håp, og gir økt mestring og empowerment (4). Flere studier viser også positiv effekt på en eller flere helseøkonomiske aspekter (5). Læring og mestringstilbud kan bidra til mindre belastning på fastlegene og helsetjenesten generelt, ved at den enkelte pasient får økt helsekompetanse og økt mestring.

Helseforetakene i Helse Midt-Norge har i over 20 år hatt et godt samarbeid på lærings- og mestringsfeltet gjennom det som i dag har navnet regionalt fagledernettsverk for opplæring av pasienter og pårørende. Fagledernettsverket sørger for samordning av overordnede retningslinjer og utvikling av planer og veiledere for å redusere uønsket variasjon mellom helseforetakene. Dette etter oppdrag fra Helse Midt-Norge RHF og den regionale handlingsplanen forankres hos fagdirektørene. I 2022 ble regional veileder for digitale lærings- og mestringskurs ferdigstilt (6), og digitale og hybride kurs kan være et godt supplement til fysiske kurs. Fagledernettsverket bidrar til å sikre felles rutiner

og mer enhetlig praksis, og er derfor viktig i kvalitetsarbeidet innen opplæring av pasienter og pårørende.

Regional handlingsplan for opplæring av pasienter og pårørende gir føringer for hva det regionale helseforetaket skal legge vekt på innen lærings- og mestringsfeltet, for best mulig å møte framtidige behov for spesialisthelsetjenester. Planen er på regionnivå, men det er ønskelig at den kan danne grunnlag for lokale og mer konkrete planer ved regionens helseforetak og innarbeides i langtidsbudsjettet.

Arbeidet med handlingsplanen bygger på mål-bilder med basis i Nasjonal helse- og sykehusplan (2020-2023) (1), regjeringens perspektivmelding (Meld.St.14 (2020-2021) (2), regjeringens pårørendestrategi og handlingsplan 2021 – 2025 (7) , regjeringens strategi for å øke helsekompetansen i befolkningen (2019-2023) (8), Regional utviklingsplan, Helse Midt-Norge RHF (2019-2022) (9), handlingsplaner for Helsefelleskapene i helseregionen og Regional utviklingsplan (2023-2026) Helse Midt-Norge- «helsetjenester til den samiske befolkningen»(10) og forprosjektet Læring- og mestring i helse- og omsorgstjenestene (2021) (11). Handlingsplanen er en revidering av gjeldende Handlingsplan for opplæring av pasienter og pårørende, Helse Midt-Norge, 2017 – 2021 (12) og en operasjonalisering av Strategi 2030 for fagområdet pasient- og pårørendeopplæring (13).

1.1 Mål

Overordnet mål

De fire hovedstrategiene fra Strategi 2030, hvor ambisjonen er å skape en fremragende helsetjeneste, legges til grunn for kapittelinnodelinger:

Strategi 2030	Regional handlingsplan for opplæring av pasienter og pårørende 2023-2027
1. Pasientenes helsetjeneste	1. Styrke opplæring av pasienter og pårørende
2. Rekruttere, utvikle og beholde personell	2. Styrke helsepedagogisk kompetanse blant helsepersonell i spesialisthelsetjenesten og kommunene
3. Ta i bruk kunnskap og ny teknologi	3. Arbeide kunnskapsbasert og anvende teknologi som gjør opplæringstilbud for pasienter og pårørende bedre og mer tilgjengelig

4. Gode lagspillere	4. Styrke samarbeidet med brukerorganisasjonene, kommunene og andre relevante aktører om opplæringstilbud for pasienter og pårørende
---------------------	--

1.2 Opplæring av pasienter og pårørende

Pasienter, brukere og pårørende har lovfestede rettigheter til medvirkning. Dette innebærer blant annet rett til innsikt i egen helsetilstand, innholdet i behandlingstilbudet og innflytelse på selve behandlingen ([14](#)). På lik linje med andre helsetjenester, skal pasienter og pårørende få relevant opplæring til rett tid og på rett sted ([15](#)).

Lærings- og mestringstilbud, eller målrettede og strukturerte pedagogiske tilbud for brukere, pasienter og pårørende, skal bidra til at målgruppene får tilpasset informasjon og opplæring ([16](#), [17](#), [18](#), [7](#), [19](#)). Dette som grunnlag for best mulig mestring av egen livssituasjon. Pasientopplæring er særlig aktuelt for personer med kroniske eller langvarige helseutfordringer og deres pårørende innen både psykisk helsevern, rusbehandling og somatikk. Involvering av pårørende i tiltakene, har vist å gi positiv effekt framfor tiltak som kun retter seg mot pasienten alene, noe som er understreket blant annet i Veileder om pårørende i helse- og omsorgstjenesten ([20](#)).

I spesialisthelsetjenesten er opplæring av pasienter og pårørende en lovpålagt oppgave og en av fire hovedoppgaver. Spesialisthelsetjenesten skal tilby tilrettelagt opplæring som krever spesialisert kompetanse, til pasienter og pårørende som har behov for informasjon, undervisning og/eller veiledning ([17](#)).

Lærings- og mestringstilbud skal ved medvirkning og tilpasset helsekommunikasjon øke helsekompetansen og dermed understøtte pasientsikkerhet ([21](#), [8](#)). Ved diagnosespesifikk informasjon, støtte til endring av levevaner og å understøtte pasient og brukers egen læringsprosess, kan lærings- og mestringstilbud forebygge eller hindre utvikling av sykdom og funksjonsnedsettelse ([22](#)).

Lærings- og mestringstilbud tar utgangspunkt i spørsmålet «Hva er viktig for deg?» ved planlegging og gjennomføring av tilbud, et spørsmål som Nasjonal helse- og sykehusplan framholder skal være førende både i møtet mellom pasient og helsepersonell og i utviklingen av helse- og omsorgstjenesten. Med utgangspunkt i målgruppens behov, og sidestilling av helsefaglig kunnskap og målgruppens erfaringskompetanse, sikres kvaliteten i tjenestene.

I Helse Midt-Norge har helseforetakenes kliniske avdelinger ansvar for pasient- og pårørendeopplæringen. Organiseringen av lærings- og mestringstilbud tilpasses lokale forhold, og varierer både mellom og innen helseforetak. Specialisthelsetjenestens lærings- og mestringssenter har en støttefunksjon opp mot avdelinger og poliklinikker. I lærings- og mestringstilbud er brukerinvolvering en forutsetning både i planlegging, gjennomføring og evaluering av tilbudet (23). I veileder om rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator omhandles ansvars- og oppgaveavklaring innen læring og mestring mellom spesialisthelsetjeneste og kommune. Her tydeliggjøres at tilbud som krever tilrettelagt opplæring og spesialisert kompetanse, skal ytes av spesialisthelsetjenesten (24). I tråd med dette, tilbyr helseforetakene i dag diagnosespesifikke lærings- og mestringstilbud, der spesialister fra flere fagfelt er involvert i alle enkelttilbud. Kommunenes lærings- og mestringstjenester skal utvikle og drifte diagnoseuavhengige lærings- og mestringstilbud og gi støtte i forhold til å håndtere variasjoner ved langvarige helseutfordringer. I følge veileder, omfatter begrepet læring og mestring alt fra individuell pasient- og pårørendeopplæring, til gruppetilbud og likepersonsarbeid. Eksempler på tilbud er individuell opplæring av pasienter og pårørende knyttet til medisinsk behandling, gruppetilbud utformet for definerte målgrupper, støtte til endring av levevaner som for eksempel frisklivssentraler og starthjelp som er et mestringstilbud for familier.

God kvalitet i lærings- og mestringstilbud forutsetter pedagogisk kompetanse hos involverte fagpersoner, brukerrepresentanter og ansatte innen lærings- og mestringstjenesten. Begrepet helsepedagogikk handler om hvordan tilrettelegge for læring som fremmer helse og mestringskompetanse hos brukere, pasienter og pårørende. I tillegg handler det om hvordan legge til rette for at fagpersoner i helse- og omsorgstjenesten lærer å bli gode formidlere og veiledere. Helsepedagogikk som begrep kan i enkelte sammenhenger også vise til selve fagutøvelsen i praksis. Helsepedagogikk kan ifølge Nasjonal kompetansetjeneste for læring og mestring innen helse (NKLMH) forstås «som det å anvende pedagogiske prinsipper og verktøy for å fremme læring, mestring og helse hos brukere og pasienter som har helseutfordringer og deres pårørende» (23). I denne forståelsen ligger det at man i lærings- og mestringsvirksomhet vektlegger et bredt og positivt helsebegrep og fokuserer på kunnskap og handlingskompetanse.

1.3 Premisser for planen og utdypende om målsettingene

Målene i handlingsplanen er knyttet til Strategi 2030 sine fire strategiske mål for å oppnå ambisjonen om en fremragende helsetjeneste. I de følgende punktene vil premissene bli gjort rede for og målene utdypet.

1.3.1 Styrke opplæring av pasienter og pårørende

Regjeringens mål er å legge til rette for god egenmestring blant pasienter og deres pårørende, et mål som også ligger til grunn for Strategi 2030 og innretningen og prioriteringene i Helse Midt-Norge.

Dette forutsetter at pasienter og brukere har kunnskap, ferdigheter og muligheter til å ivareta sin helse på best mulig måte. Tilstrekkelig helsekompetanse er en forutsetning for å realisere pasientens helsetjeneste.

- Pasient- og pårørendeopplæring skal være en del av alle pasientforløp der det er relevant.
- Helseforetakene skal tilby opplæring som krever spesialisert kompetanse til pasienter og pårørende som trenger det, når de trenger det og det skal tas hensyn til alder, kjønn, bosted, sosioøkonomiske forutsetninger, språk, seksuell legning, etnisk bakgrunn, tro/livssyn og funksjonsevne.
- Det skal utvikles indikatorer for å sikre at helseforetakene kan måle omfang og kvalitet av tilbudene innen opplæring av pasienter og pårørende.
- Kunnskap om legemiddelhåndtering og legemiddelbruk skal inngå i opplæringstiltak der det er aktuelt.

1.3.2 Styrke helsepedagogisk kompetanse blant helsepersonell i spesialisthelsetjenesten og kommunene

Helsepersonell er i stand til å tilpasse helseinformasjon og –kommunikasjon til pasientenes og pårørendes helsekompetanse.

Pasienter med langvarige helseutfordringer og deres pårørende har de senere år fått større ansvar for egen helse og behandling. For å håndtere helseutfordringer er kunnskap, ferdigheter og motivasjon nødvendig for å, i størst mulig grad, kunne mestre hverdagen med sykdom. Høy helsekompetanse viser å føre til bedre egenbehandling og mestring, og dermed også lavere forbruk av helsetjenester. For at helsepersonell skal kunne tilpasse helseinformasjon og kommunikasjon svarende til målgruppens forutsetninger (grad av helsekompetanse), er kompetanse i helsepedagogikk nødvendig. For aktiv pasient- og pårørendemedvirkning og dreining av helsetjenesten i en mer helsefremmende retning, kreves derfor økt satsing på videre- og etterutdanning innen helsepedagogikk for helsepersonell.

- Det skal utvikles planer og videreutvikles faglige nettverk som grunnlag for kompetanseutvikling innen opplæring av pasienter og pårørende.

- Kompetanse innen helsepedagogikk og andre fagområder er relevant for opplæring av pasienter og pårørende, som for eksempel helsekommunikasjon, pasientforståelse og samvalg, skal styrkes blant helsepersonell i regionen.
- Muligheter for økt kommunikasjon med pasienter via Helseplattformen og innbyggerportalen HelsaMi skal identifiseres og utnyttes.
- Fremtidig helsepersonell skal ha grunnleggende kunnskap om opplæring av pasienter og pårørende.

1.3.3. Arbeide kunnskapsbasert og anvende teknologi for økt kvalitet og tilgjengelighet

Det er kort veg fra ny kunnskap til praksis, og pasienter og pårørende har likeverdig tilgang til lærings- og mestringstjenester av god kvalitet.

Informerte og aktive pasienter og pårørende krever at helsetjenesten har, som Strategi 2030 sier, «en endringskultur som baserer seg på åpenhet, kontinuerlig læring og deling av erfaringer» (13). Gjennom innovasjon må ny kunnskap bli omsatt til god praksis, og en må ha et kontinuerlig forbedringsarbeid basert på brukererfaringer, systematisk evaluering, forskning og utvikling. En samordning av kompetanse og ressurser innen medisin og helsefag, pedagogikk, digitale verktøy og produksjon, vil kunne bidra til å heve kvaliteten på pasient- og pårørendeopplæring, og fremme likeverdig tilgang til kvalitetssikrede tilbud.

- Det skal drives aktiv kvalitetsforbedring gjennom systematisk evaluering av tiltak innen opplæringsfeltet.
- Forskning på opplæring av pasienter og pårørende skal ta utgangspunkt i praksis og danne del av grunnlaget for utviklings- og innovasjonsarbeid.
- E-helse skal understøtte pasient- og pårørendeopplæring, og virkemidler som e-læring, webinformasjon, helsefilmer, sosiale medier og digitale dialoger skal tas i bruk.
- Mulighetene som ligger i Helseplattformen skal anvendes for økt tilgjengelighet og bedre kvalitet i opplæringstilbud.
- Muligheten til å nå flere, samt økt fleksibilitet gjennom digitale flater, bør utnyttes i tråd med gjeldende forskning på området.

1.3.4 Styrke samarbeidet med brukerorganisasjonene, kommunene og andre relevante aktører om opplæringstilbud for pasienter og pårørende

Lærings- og mestringstilbud er implementert i aktuelle pasientforløp.

Spesialisthelsetjenesten, kommunene og brukerorganisasjonene må samarbeide om å utvikle lærings- og mestringstiltak. Dette ble tydeliggjort i forbindelse med Samhandlingsreformen (25) og har blitt fulgt opp i bl.a. Nasjonal sykehusplan 2020 – 2023 (1) og Fremtidens primærhelsetjeneste (26). Samarbeidet bør også omfatte utvikling av helsepedagogisk og digital kompetanse i samarbeid med universitet og høyskoler. De lovpålagte samarbeidsavtalene mellom spesialisthelsetjenesten og kommuner skal konkretisere den lokale samhandlingen, og samarbeidstiltak om lærings- og mestringstilbud, skal nedfelles i avtalen, jfr. helse- og omsorgstjenesteloven § 6-2, andre ledd (14). Helsefelleskapenes handlingsplaner skal være del av grunnlaget for helseforetakenes opplæringstilbud rettet mot pasienter og pårørende.

- Helsepersonell og brukere skal ha lett tilgang til informasjon om læring- og mestringstiltak.
- Helse Midt-Norge RHF skal samarbeide med utdanningssektoren om utdanning av fremtidens helsepersonell og bidra til at pasienter og brukere involveres i utvikling av utdanningene (15).
- Brukerrepresentanter skal være sterkt involvert i planlegging, gjennomføring og evaluering av opplæringstiltak og andre tjenester som er relevant for læring og mestring.

1.4 Arbeidsprosessen med planen

Regionalt fagledernetverk for opplæring av pasienter og pårørende vedtok våren 2021 å revidere «Handlingsplan for opplæring av pasienter og pårørende», Helse Midt-Norge.

Følgende arbeidsgruppe ble nedsatt:

- Veronika Kjesbu, Regionalt Brukerutvalg
- Jens Solem, Regionalt Brukerutvalg
- Ann Kathrin Hagen Røstad, Helse Nord-Trøndelag HF
- Toril Kvisvik, Helse Møre og Romsdal HF
- Borghild Kr. Lomundal, St. Olavs hospital HF
- Berit Nesseth Otterlei, Regional ressurs for opplæring av pasienter og pårørende, Helse Midt-Norge (Sekretariat)

Revisjon av handlingsplan startet høsten 2021 og ble ferdigstilt vår 2023. Arbeidet er utført av regionalt fagledernetverk for opplæring av pasienter og pårørende Helse Midt-Norge, koordinert av regional ressurs for opplæring av pasienter og pårørende. Arbeidsgruppen var sammensatt av representanter fra det regionale brukerutvalget og de tre helseforetakene i regionen. Regionalt fagledernetverk for opplæring av pasienter og pårørende har fungert som styringsgruppe for arbeidet.

Utkast ble sendt på høring til FFO, SAFO, Kreftforeningen, regionalt brukerutvalg, ungdomsråd, fagdirektør, læring og mestringsenhetene i hvert helseforetak, helsefelleskap, fagråd for forebygging, helsefremming og læring og mestring, og statsforvalteren våren 2023.

2.0 Satsingsområde

Del 2 av planen gjør rede for de konkrete tiltakene det regionale helseforetaket og de lokale helseforetakene skal prioritere i planperioden. Kolonnen «Igangsatt» angir når tiltakene skal initieres, og «Sjekkpunkt» antyder når den ansvarlige parten skal kontrollere om tiltakene har kommet i gang og/eller er gjennomført.

2.1 Styrke opplæring av pasienter og pårørende

Delmål beskrevet i pkt. 1.3.1.

2.1.1 Opplæring av pasienter og pårørende i pasientforløp

Tiltak	Ansvar	Igangsatt	Sjekkpunkt
1. Integreere opplæring av pasienter og pårørende i aktuelle pasientforløp hovedfokus på de prioriterte pasientgruppene: <ul style="list-style-type: none"> Barn og unge Personer med alvorlige psykiske lidelser og rusproblemer Skrøpelig eldre Personer med flere kroniske lidelser 	HF/RHF		2025

2.1.2 Likeverdige helsetjenester

Tiltak	Ansvarlig	Igangsatt	Sjekkpunkt
--------	-----------	-----------	------------

1. Utvikle tilpasset informasjon for personer med innvandrerbakgrunn.	HF	2025
2. Legge til rette for universell utforming av opplæringstiltak.	HF	2025
3. Regionalt samarbeid om digitale læring- og mestringstilbud til den sørsamiske befolkningen. Tilbud etter meldte/kartlagte behov.	HF	2026
4. Tilstrebe at grad av helsekompetanse hos pasient og pårørende skal danne grunnlag for lærings- og mestringstilbud.	HF	2025
5. Benytte digitale verktøy for å nå ut til flere og bidra til et mest mulig likeverdig tilbud til pasienter og pårørende i regionen.	HF/RHF	2025
6. Alle pasienter og pårørende med behov for opplæring skal få relevante tilbud.	HF/RHF	2025

2.1.3 Kvalitet

Tiltak	Ansvarlig	Igang satt	Sjekkpunkt
1. Videreføre bruk av A0099 som en indikator på omfang og kvalitet av opplæringsaktivitet i HF-ene ved aktivitet der særkoden er relevant.	HF/RHF		2026
2. Bidra til utvikling av kvalitetsindikatorer innen lærings- og mestringfeltet.	HF/RHF		2027
3. Anvende de mest hensiktsmessige digitale løsninger ved opplæring av pasienter og pårørende.	HF/RHF		2024
4. Bekjentgjøre veileder for digital gruppeopplæring og videreutvikle veileder i tråd med nye oppdateringer og digital utvikling.	HF/RHF		2024

5. Bidra til hensiktsmessig organisering av lærings- og mestringsenheter i helseforetakene.	HF/RHF	2026
---	--------	------

2.1.4 Riktig legemiddelbruk

Tiltak	Ansvarlig	Igangsatt	Sjekkpunkt
1. Sykehusapotekene skal bidra inn i pasient- og pårørendeopplæring om riktig bruk av legemidler der dette er relevant.	HF		2025
2. Styrke arbeidet med strukturert legemiddel- og utskrivingsamtale som del av klinisk farmasi	HF		2024

2.2 Styrke helsepedagogisk kompetanse blant helsepersonell i spesialisthelsetjenesten og kommunene

Delmål beskrevet i pkt. 1.3.2.

2.2.1 Planer og faglige nettverk

Tiltak	Ansvarlig	Igangsatt	Sjekkpunkt
1. Bidra til utvikling av faglige møtepunkt, også møtepunkt som inkluderer kommunehelsetjenesten, og benytte eksisterende fora til kompetanseheving innen opplæring av pasienter og pårørende. Følge helsefelleskapenes anbefalinger ang. faglige nettverk.	HF/RHF		2024
2. Sørge for at regional rammeplan for helsepedagogikk til enhver tid er oppdatert.	HF/RHF		2024
3. Styrke helsepersonells kompetanse innen samfunnsmedisin og kulturforståelse.	HF		2027

4. Utarbeide regional kompetanseplan for helseforetakenes lærings- og mestringsenheter.	HF/RHF	2027
---	--------	------

2.2.2 Helsepedagogikk

Tiltak	Ansvarlig	Igangsatt	Sjekkpunkt
1. Utarbeide regionalt kompetansehevingsprogram, helsepedagogikk, for helsepersonell.	RHF/HF		2026
2. Bidra til økt bruk av samvalgsverktøy.	HF/RHF		2025
3. Bidra til økt digital helsekompetanse blant pasienter, pårørende og helsepersonell.	RHF/HF		2025
4. Sørge for relevant faglig og pedagogisk tilnærming ved utvikling av digitale opplæringstiltak.	RHF/HF		2025

2.3 Arbeide kunnskapsbasert og anvende teknologi for økt kvalitet og tilgjengelighet

Delmål beskrevet i pkt. 1.3.3.

2.3.1 Kontinuerlig forbedring

Tiltak	Ansvarlig	Igangsatt	Sjekkpunkt
1. Bidra til å implementere en digital evalueringsgenerator i regi av RHF for registrering av PAM og andre evalueringsdata.	RHF	2023	2025
2. Bruke PAM-data som grunnlag for kvalitetsforbedring.	HF/RHF		2026
3. Utvikle regionale rutiner for rapportering på evaluering av lærings- og mestringstilbud.	HF/RHF		2025

4. Gjøre kjent og ta i bruk relevant evalueringsverktøy for lærings- og mestringstilbud innen rus og psykisk helse.	HF	2023	2026
5. Gjøre kjent og ta i bruk relevant evalueringsverktøy for lærings- og mestringstilbud for barn, ungdom og foresatte.	HF		2026

2.3.2 Forskning, utvikling og innovasjon

Tiltak	Ansvarlig	Igangsett	Sjekkpunkt
1. Legge til rette for formidling av forskning innen opplæring av pasienter og pårørende.	RHF/HF		2025
2. Fremme innovasjons –og utviklingsprosjekt innen opplæring av pasienter og pårørende.	HF/RHF		2024
3. Utvikle regionale, digitale læringsressurser for pasienter og pårørende.	RHF		2025

2.3.3 Teknologi og digitalisering

Tiltak	Ansvarlig	Igangsett	Sjekkpunkt
1. Utnytte Helseplattformens muligheter med tanke på samhandling, oppfølging og opplæring av pasienter og pårørende.	HF/RHF		2024
2. Videreutvikle og etablere arbeidsformer og anvende teknologi som gjør det lettere å nå ut til flere.	HF/RHF		2024

2.4 Styrke samarbeidet med brukerorganisasjonene, kommunene og andre aktører om opplæring av pasienter og pårørende

Delmål beskrevet i pkt. 1.3.4.

2.4.1 Samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene om opplæring av pasienter og pårørende

Tiltak	Ansvarlig	Igangsatt	Sjekkpunkt
1. Følge opp helsefelleskapene i Midt Norge sine tiltak innen læring –og mestring.	HF		2026
2. Bidra til utvikling av samhandlingsarenaer med kommunene og brukerorganisasjonene for å utvikle tjenestene.	HF		2024

2.4.2 Brukermedvirkning i opplæring av pasienter og pårørende

Tiltak	Ansvarlig	Igangsatt	Sjekkpunkt
1. Sørge for at reell brukermedvirkning integreres i alle lærings- og mestringstilbud.	HF		2025
2. Sørge for systematisk samarbeid med brukerutvalg og brukerorganisasjoner om videreutvikling av lærings- og mestringstjenestene.	HF/RHF		2024
3. Deltakelse fra regionalt brukerutvalg ved minimum ett møte per år i fagledernetverk for opplæring av pasienter og pårørende, Helse Midt-Norge.	RHF		2025

2.4.3 Samarbeid med universitet og høyskoler

Tiltak	Ansvarlig	Igangsatt	Sjekkpunkt
1. Bidra til at arbeid innen pasient- og pårørendeopplæring blir en integrert del av studenters praksisperioder.	HF		2025
2. Arbeide for samarbeid mellom utdanningssektoren og lærings- og mestringsenhetene for gjensidig kompetanseheving.	HF		2026
3. Arbeide for at universitet og høyskoler implementerer pasient- og	HF/RHF	2023	2025

<p>pårørendeopplæring som tema i helseutdanningene.</p>		
---	--	--

2.4.4 Systematisering og bekjentgjøring av opplæringstiltak

Tiltak	Ansvarlig	Igangsatt	Sjekkpunkt
<p>1. Bidra til bekjentgjøring av lærings- og mestringstilbud på alle aktuelle arenaer.</p>	<p>HF/RHF</p>	<p>2023</p>	<p>2026</p>

3.0 Referanser

1. Meld. St. 7 (2019-2020) *Nasjonal helse og sykehusplan 2020-2023*.
Hentet fra: [Meld. St. 7 \(2019–2020\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)
2. Meld St. 14 (2020-2021) *Perspektivmeldingen 2021*.
Hentet fra: [Meld. St. 14 \(2020–2021\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)
3. Bombard, Y., Baker, R.G., Orlando, E., Fancott, C., Bhatia, P., Casalino, S., Onate, K., Denis, J-L. & Romey, M-P.(2018) *Implementation Science 2018 13:98*.
Hentet fra: [Engaging patients to improve quality of care: a systematic review \(biomedcentral.com\)](https://www.biomedcentral.com)
4. Stenberg, U., Øverby-Haaland, M., Fredriksen, K., Westermann, K.F., Kvisvik, T. (2016) *Patient Education and Counseling, volume 99, Issue 11*.
Hentet fra: [A scoping review of the literature on benefits and challenges of participating in patient education programs aimed at promoting self-management for people living with chronic illness - ScienceDirect](https://www.sciencedirect.com)
5. Stenberg, U., Vågan, A., Flink, M., Lynggaard, V., Fredriksen, K., Westermann, K.F., Gallefoss, F. (2018) *Patient Education and Counseling, volume 101, Issue 6*.
Hentet fra: [Health economic evaluations of patient education interventions a scoping review of the literature - ScienceDirect](https://www.sciencedirect.com)
6. Helse Midt-Norge (2022) *Ønsker du å tilby pasient- og pårørendeopplæring digitalt?*
Hentet fra: [Ønsker du å tilby pasient- og pårørendeopplæring digitalt? - Helse Midt-Norge RHF \(helse-midt.no\)](https://www.helse-midt.no)
7. Helse og omsorgsdepartementet (2021) *Regjeringens pårørendestrategi og handlingsplan 2021-2025*. Hentet fra: [Regjeringens pårørendestrategi og handlingsplan - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)
8. Helse og omsorgsdepartementet (2019). *Strategi for å øke helsekompetansen i befolkningen 2019-2023*. Hentet fra: [Strategi for å øke helsekompetansen i befolkningen 2019-2023 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)
9. Helse Midt-Norge RHF (2018) *Regional utviklingsplan 2019-2022*.
Hentet fra: [Regional-utviklingsplan-2019-2022-HMN-vedtatt.pdf \(helse-midt.no\)](https://www.helse-midt.no)
10. Helse Midt-Norge RHF (2023) *Regional utviklingsplan 2023-2026*. Hentet fra: [HEMN utviklingsplan Regional 22_9SEPT.indd \(helse-midt.no\)](https://www.helse-midt.no)
11. Helsedirektoratet (2021) *Læring- og mestring i helse- og omsorgstjenestene Utfordringer og forbedringsområder for tilbud i helseforetak og kommuner og samhandlingen mellom tjenestenivåene. Forprosjekt*.
Hentet fra: [Læring- og mestring i helse- og omsorgstjenestene - rapport.pdf \(helsedirektoratet.no\)](https://www.helsedirektoratet.no)
12. Helse Midt-Norge RHF (2017) *Handlingsplan for opplæring av pasienter og pårørende 2017-2021*.
Hentet fra: [Handlingsplan for opplæring av pasienter og pårørende \(helse-midt.no\)](https://www.helse-midt.no)

13. Helse Midt-Norge RHF (2016) *Strategi 2030*.
Hentet fra: [Strategi 2030 - en retning for framtida - Helse Midt-Norge RHF \(helse-midt.no\)](#)
14. Helse og omsorgsdepartementet (2011). *Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester*.
Hentet fra: [Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. \(helse- og omsorgstjenesteloven\) - Lovdata](#)
15. Helse Midt-Norge RHF (2015) *Strategi for utdanning og kompetanseutvikling i Helse Midt-Norge 2015-2020*.
Hentet fra: [Strategi for utdanning og kompetanseutvikling 2015-2020.pdf \(helse-midt.no\)](#)
16. Helse og omsorgsdepartementet (2001) *Lov om spesialisthelsetjenesten*.
Hentet fra: [Lov om spesialisthelsetjenesten m.m. \(spesialisthelsetjenesteloven\) - Lovdata](#)
17. Helse og omsorgsdepartementet (1999) *Lov om pasient og brukerrettigheter*.
Hentet fra: [Lov om pasient- og brukerrettigheter \(pasient- og brukerrettighetsloven\) - Lovdata](#)
18. Helse og omsorgsdepartementet (1999) *Lov om helsepersonell*.
Hentet fra: [Lov om helsepersonell m.v. \(helsepersonelloven\) - Lovdata](#)
19. Helse og omsorgsdepartementet (2011). *Forskrift om habilitering, rehabilitering og koordinator*.
Hentet fra: [Forskrift om habilitering, rehabilitering og koordinator - Lovdata](#)
20. Helsedirektoratet (2021) *Nasjonal veileder. Gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming*.
Hentet fra: [Gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming - Helsedirektoratet](#)
21. Helsedirektoratet (2021) *Helsekompetanse – kunnskap og tiltak*.
Hentet fra: [Helsekompetanse – kunnskap og tiltak - Helsedirektoratet](#)
22. Nasjonal kompetansetjeneste for læring og mestring innen helse (2019). *Læring og mestring*
Hentet fra: [Hva er læring og mestring - mestring.no](#)
23. Nasjonal kompetansetjeneste for læring og mestring innen helse (2016). *Helsepedagogikk*.
Hentet fra: [Helsepedagogikk - mestring.no](#)
24. Helsedirektoratet (2015) *Veileder om rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator*.
Hentet fra: [Rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator - Helsedirektoratet](#)
25. Stortinget (2012) *Samhandlingsreformen*.
Hentet fra: [10. Samhandlingsreformen - stortinget.no](#)
26. Meld. St. 26 (2014-2015) *Fremtidens primærhelsetjeneste - nærhet og helhet*.
Hentet fra: [Meld. St. 26 \(2014-2015\) - regjeringen.no](#)

Besøksadresse:

Wessels veg 75, 7500 Stjørdal Nord Trøndelag.

Postadresse:

Postboks 464, 7501 Stjørdal

Tlf 74 83 99 00

Epost: postmottak@helse-midt.no